





**UZEM** | ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ  
UZAKTAN EĞİTİM MERKEZİ

## **PEDAGOJİK FORMASYON**

## **BİREYİ TANIMA TEKNİKLERİ 2**

---

Yrd. Doç. Dr. Hatice KUMCAĞIZ



## Test Dışı Teknikler

### Gözleme Dayalı Teknikler

#### Anekdot (Vak'a kaydı, olay kaydı):

Anekdot, gözlem sonuçlarının kaydedilmesi amacıyla geliştirilmiş özel bir formun adıdır.

Anekdot, uzman, öğretmen ve yöneticilerin zaman zaman tanık oldukları ve önemli gördükleri iyi veya kusurlu olduğunu düşündükleri öğrenci davranışlarının sürekli objektif ve ayrıntılı şekilde kaydedip saklanmaları tekniğidir.

## Test Dışı Teknikler

### Gözleme Dayalı Teknikler

#### Anekdot (Vak'a kaydı, olay kaydı):

- Anekdotlar ayrı ayrı kartlar biçiminde hazırlanacağı gibi, taşınabilir defterler biçiminde de olabilir.
- Anekdotlarda, öğrenciye ilişkin tüm gözlemler kaydedilmez.
- Sıradan olmayan tipik, dikkate değer davranışların kaydedilmesi gerekli ve önemlidir.

## Test Dışı Teknikler

### Gözleme Dayalı Teknikler

#### Anekdot (Vak'a kaydı, olay kaydı):

##### **Bir anekdotta;**

- *Gözlemcinin adı, soyadı ve unvanı,*
- *Gözlenen öğrencinin adı, soyadı, numarası, sınıfı ve şubesi,*
- *Olayın geçtiği yer ve zaman*
- *Gözlenen olayın objektif olarak betimlenmesi*
- *Gözlemcinin yorumu ve önerisi için ayrılmış kısımların bulunması,*

## Test Dışı Teknikler

### Gözleme Dayalı Teknikler

#### Anekdot (Vak'a kaydı, olay kaydı):

Bir olay kaydında yorumun, özellikle önerinin mutlaka bulunması gerekmez. Ancak, yorum ve öneri yazılacaksa bunlar gözlenen olayla ilişkili olmalı, gözleyenin, gözlenen kimse hakkında daha önce oluşturduğu peşin yargıların ürünü olmamalıdır.

Önerilecek çözüm yollarının, birey hakkındaki bilgileri aşacak derecede genel ve zorlayıcı olmamasına dikkat edilmelidir.

## Test Dışı Teknikler

### Gözleme Dayalı Teknikler

#### Anekdot (Vak'a kaydı, olay kaydı):

Olay kayıtları genellikle öğrencilerle en yakın etkileşimde bulunan öğretmenler tarafından tutulur.

Bu kayıtların, danışman odasındaki öğrenci dosyasında saklanması yararlı olur.

Olay kayıtları öğrencinin okuldaki yaşamının bir kesitini vermeli, onun çeşitli durumlarda nasıl davrandığını gösteren yığılmalı bir bilgi bütünü olmalıdır.



## Test Dışı Teknikler

### Gözleme Dayalı Teknikler

#### Anekdot (Vak'a kaydı, olay kaydı):

Olay kaydı, sayısal değerlendirmeleri tamamladığı ve öğretmenlerin dikkatlerini öğrenci davranışlarına çektiği için yararlı bir tekniktir.

## Test Dışı Teknikler

### Gözleme Dayalı Teknikler

#### Anekdot (Vak'a kaydı, olay kaydı):

**Bunların yanında olay kaydı aşağıdaki hallerde sakıncalı olabilir:**

- 1) Bir öğrenci ile ilgili bir iki olayı, onu tüm okul yaşamından soyutlayarak inceleyip kaydetmek, onu tek başına yorumlamak çoğu kez yanıltıcı olabilir.
- 2) Öğretmenler genellikle can sıkıcı, istenmeyen davranışları gözleyip kaydetme eğiliminde olduklarından, olay kayıtları daha çok öğrencilerin olumsuz yanlarını yansıtan verilen bütün haline gelebilir.

## Test Dışı Teknikler

### Gözleme Dayalı Teknikler

#### Anekdot (Vak'a kaydı, olay kaydı):

Olayın ayrıntılı bir şekilde yazılması çok zaman alıcıdır. Öğretmenler ya üşendiklerinde ya da gerçekten zaman bulamadıklarından gözlem verilerini yazma işini erteleyebilir.

Olayın cereyan ettiği ve gözlemlendiği zamanla kaydedildiği zaman arasındaki süre uzadıkça gözlemcinin hayal ürünleri gerçeğe daha çok karışır ve olay kaydı gerçeği yansıtmaktan uzaklaşabilir.

## Test Dışı Teknikler

### Gözleme Dayalı Teknikler

#### Vak'a İncelemesi

- Vak'a incelemesi sorunu olan kişiyi bir bütün halinde derinlemesine inceleme demektir.
- Amaç; bireyin sorunun nedenlerini ve uygun tedavi yöntemlerini saptamak, bireyin sorununu iyileştirici önlemler almaktır.

*Vak'a incelemesi bireyin öz geçmişini ve hayat hikayesini kapsadığı gibi bununda ötesinde toplanan bilgilerin analiz ve yorumlarını, sorunların ya da problemlerin giderilmesi için gerekli değerlendirmeleri, önlemleri ve önerileri de kapsamalıdır.*

## Test Dışı Teknikler

### Gözleme Dayalı Teknikler

#### Vak'a İncelemesi

#### **Vak'a incelemesi özet olarak şu bilgileri içerir (1)**

- 1) *Vak'anın adı soyadı, doğum yeri ve doğum tarihi*
- 2) *Ana babasının sağ, ölü, öz, üvey oluşu*
- 3) *Sorunun kısaca tanımı*
- 4) *Tıbbi ve psikolojik muayene*
- 5) *Geçirdiği hastalıklar ve ameliyatlara*
- 6) *Akademik başarısı, okul yaşantısı, öğretmenleri ve sınıf arkadaşları ile ilişkisi, disiplin vak'aları*
- 7) *Aile tarihçesi, ailenin sosyo-ekonomik durumu, kardeş sayısı*

## Test Dışı Teknikler

### Gözleme Dayalı Teknikler

#### Vak'a İncelemesi

**Vak'a incelemesi özet olarak şu bilgileri içerir (1)**

- 8) *Sosyal ilişkileri, okul dışı sosyal etkinlikleri, karşı cinsle ilişkileri, polis kayıtları*
- 9) *Duyusal gelişimi*
- 10) *Geleceğe ilişkin beklentileri ve planları*
- 11) *Sorunla ilgili genel değerlendirme*
- 12) *Önerilen tedavi yolları ve alınacak önlemler*
- 13) *Önerilerin uygulanmasına ilişkin planlar*
- 14) *İncelemeyi yapan kişi, kurum ve tarih*

## Test Dışı Teknikler

### Gözleme Dayalı Teknikler

#### Vak'a İncelemesi

Vaka incelemesini yapan kişi objektif, açık ve seçik olmak, kişisel yanlılıktan kaçınmak, sayısal verilere dayanmak sayılarla desteklenmeyen gereksiz bilgi vermekten, dayanıksız yorum ve genelleme yapmaktan sakınmak zorundadır

Vaka incelemesi raporlarının ilgili diğer uzmanlarla birlikte ele alınması, hatta gerekirse bu amaçla **“vaka konferansı”** toplantıları düzenlenmesi, böylece, birey için alınacak psikolojik yardım önlemlerinin birlikte programlanması daha da uygun olur.



## Test Dışı Teknikler

### Kendini Anlatma Teknikleri

- 1) *Otobiyografi*
- 2) *Arzu/İstek listesi*
- 3) *Zaman cetveli*
- 4) *Problem tarama listesi*
- 5) *Anket*
- 6) *Envanter*
- 7) *Anı defteri*
- 8) *Toplu dosyalar*





## Test Dışı Teknikler

### Kendini Anlatma Teknikleri

#### Otobiyografi

Otobiyografi, bireyin geçmiş ve şimdiki yaşantısı ile geleceğe ilişkin planlarını yazılı olarak anlatmasıdır.

***Amacı:*** Bireyin davranışlarının gerisinde yatan gereksinimleri, bastırılmış duyguları, tutumları ortaya çıkarmak ve baskı altında tutulan duygu ve düşünceleri ifade ederek rahatlama sağlama.

Ayrıca, bireye zayıf ve üstün yanlarını, başarı ve başarısızlıklarını, insan ilişkilerini ve yaşantılarını anımsama fırsatı vermektir

## Test Dışı Teknikler

### Kendini Anlatma Teknikleri

#### Otobiyografi

**Bireylere otobiyografi yazdırılırken iki yol benimsenir;**

- 1) *Serbest (sınırsız-kontrolsüz) otobiyografi*
- 2) *Planlı (sınırlı-kontrollü) otobiyografi*

## Test Dışı Teknikler

### Kendini Anlatma Teknikleri

#### Otobiyografi

#### **Otobiyografinin Uygulanırken ;**

- 1) Otobiyografi birey hakkında var olan bilgilere yeni bilgiler katacağı ve bu bilgilere gerçekten ihtiyaç duyulduğu zaman uygulanmalıdır. Sık sık otobiyografi yazdırmak uygun değildir.
- 2) Otobiyografi uygulanırken amaç ve yönerge iyi açıklanmalı, bireyin rahat yazacağı bir atmosfer sağlanmalıdır.

## Test Dışı Teknikler

### Kendini Anlatma Teknikleri

#### Otobiyografi

#### **Otobiyografinin Uygulanırken ;**

- 3) Öncelikle otobiyografi diğer tekniklerle elde edilemeyen ve gerçekletemeyen elde edilmesine gereksinim duyulan bilgileri elde etmek amacıyla yazdırılmaktadır.
- 4) Otobiyografide özel ve kişisel bilgilerin toplanması amaçlandığı için gizlilik ilkesine kesinlikle uyulmalıdır. Otobiyografi yazdırılmadan önce toplanan bilgilerin gizli tutulacağı açıklanmalı, bireylere bu konuda bir güven oluşturulmalıdır

## Test Dışı Teknikler

### Kendini Anlatma Teknikleri

#### Otobiyografi

#### **Otobiyografinin Uygulanırken ;**

- 5) Otobiyografide doğru bilgiler elde edebilmek için, bireyler güdülenmeli otobiyografiyi yazdıran kişi uzman veya öğretmen, bireylerin güven duyduğu kişi olmalıdır. Bireyler bilgilerin sadece onlarda kalacağından emin olmazlarsa, doğru yazma olasılığı azalır veya duygulara inmeden, olaylardan yüzeysel bahsedilebilir
- 6) Otobiyografi yazdırılmadan önce, elde edilen bilgilerin ne amaçla kullanılacağı konusunda bireyler bilgilendirilmelidir

## Test Dışı Teknikler

### Kendini Anlatma Teknikleri

#### Otobiyografi

#### **Otobiyografinin yararları;**

- 1) *Öğretmen, öğrencinin önemli duygularını ,tutumlarını,yaşantılarını öğrenebilir.*
- 2) *Uygulama ve değerlendirilmesi görüşmeden daha az zaman alır.*
- 3) *Öğrenci, kendini ve yaşantılarını anlatırken içini boşaltır.*

## Test Dışı Teknikler

### Kendini Anlatma Teknikleri

#### Otobiyografi

#### **Otobiyografinin sakıncaları:**

- 1) Elde edilen bilgiler, başka kaynaklardan elde edilenlerle denetlenmedikçe rehberi yanıltabilir.
- 2) Yaş, zeka ve yazma yeteneği yazma tekniğini etkiler ve bu da rehberi yanlış yargılara götürebilir.
- 3) Öğrenci-imgelemenin genişliği dolayısıyla gerçekleri değiştirebilir

## Test Dışı Teknikler

### Kendini Anlatma Teknikleri

#### Otobiyografi

**Otobiyografi yoluyla elde edilen bilgilerin geçerliğini ve güvenilirliğini artırmak için;**

- *Bireylere toplanan bilgilerin gizli kalacağını söylemek,*
- *Bireyleri otobiyografi yazdırmaya heveslendirmek,*
- *Bireye istediğinde otobiyografide belirtilen her hangi bir problemi için serbestçe görüşme imkanı ve fırsatı hazırlamak,*



## Test Dışı Teknikler

### Kendini Anlatma Teknikleri

#### Otobiyografi

**Otobiyografi yoluyla elde edilen bilgilerin geçerliğini ve güvenirliğini artırmak için;**

- *Bireye yeteri kadar zaman vermek,*
- *Otobiyografi birey içinde bulunduğu ortama alışana kadar yazdırılmamalıdır*

## Test Dışı Teknikler

### Kendini Anlatma Teknikleri

#### Otobiyografi

#### **Otobiyografiler Değerlendirilirken;**

- Yazılı metin nasıl bir izlenim uyandırıyor,
- Bireyin geçmişi hakkındaki bilgilere göre otobiyografisinde yer vermediği önemli yaşantılar ve kişiler var mı?
- Otobiyografi ne kadar uzunluktadır,
- Yazı nasıl düzenlenmiştir? Olaylar kronolojik mi yoksa dağınık mı anlatılmıştır?

## Test Dışı Teknikler

### Kendini Anlatma Teknikleri

#### Otobiyografi

#### **Otobiyografiler Değerlendirilirken;**

- Anlatım düzeyi nasıldır? Gelişimini derinliğine mi, yüzeysel mi anlatılmıştır?
- Yazıda tutarsızlıklar, kasıtlı yanıltmalar var mı?

## Test Dışı Teknikler

### Kendini Anlatma Teknikleri

#### Arzu / İstek Listesi

Sıklıkla okul öncesi eğitim düzeyinde ve ilköğretimde kullanılan arzu listeleri aracılığıyla çocuğun,

- *doymamış gereksinimlerini*
- *arzularını*
- *gerginlik, sıkıntı ve sorunlarını*

ifade edemediği duygularını, güdü ve umutlarını ifade etmeleri için kullanılır.

## Test Dışı Teknikler

### Kendini Anlatma Teknikleri

#### Arzu / İstek Listesi

İstek listesi aynı zamanda tamamlanmamış cümlelerden de oluşturulabilmektedir.

*İstek Listesi, ister soru cümleleriyle, ister tamamlanmamış cümlelerden oluşmuş olsun öğrencinin kendi istekleri doğrultusunda cevaplandırılması beklenir.*

Onun için liste bir güven ortamı hazırlandıktan sonra öğrencilere doldurtulmalıdır.

## Test Dışı Teknikler

### Kendini Anlatma Teknikleri

#### Arzu / İstek Listesi

#### Örnek;

- 1) Bir dilek perisi çıkıp sizi üç dileğinizi sorsa ona ne yanıt verirdiniz?,
- 2) Bir uçan halıya binseydiniz nasıl bir yere gitmek isterdiniz?
- 3) Bir sihirli güce sahip olsaydınız dış görünüşünüzde ne gibi değişiklikler yapmak isterdiniz?
- 4) Tekrar dünyaya gelseydiniz nasıl bir kişi olmak isterdiniz?

## Test Dışı Teknikler

### Kendini Anlatma Teknikleri

#### Zaman Cetveli

Zaman cetveli, bireyin zamanını iyi kullanması amacıyla, günün saatlerine bölünmüş bir sayfaya, gösterdiği etkinliklerin türünü, süreleriyle birlikte yazacağı bir çizelgedir.

Cetvelde, her faaliyet hakkında, öğrencinin duygu ve düşüncesini yazacağı bir yer de vardır. Bu kısım, öğrencinin özel ilgi ve tavırlarını keşfetmesinde işine çok yarar.

## Test Dışı Teknikler

### Kendini Anlatma Teknikleri

#### Zaman Cetveli

#### **Neden Zaman Cetveli;**

Zamanını iyi kullanamayan bireylerin başarısız duruma düştükleri görüldüğünden bireylerin günün hangi saatlerinde hangi işle uğraştıklarını anlamak ve gereken rehberlikte bulunmak için bu tekniğe başvurulur.



## Test Dışı Teknikler

### Kendini Anlatma Teknikleri

#### Zaman Cetveli

#### Değerlendirme;

Bu cetveldeki faaliyetlerde olduğu gibi bireylerin yazdıklarına göre;

- *Boş zamanları,*
- *Boş zaman merakları,*
- *Sosyal faaliyetleri,*
- *Beden ve ruh sağlığı,*

## Test Dışı Teknikler

### Kendini Anlatma Teknikleri

#### Zaman Cetveli

#### Öneriler;

- *Bu çizelgeden güvenilir sonuçlar alabilmek için, bireyin bu çizelgeyi içtenlikle doldurması;*
- *Çizelgenin hiç değilse iki hafta kadar devamlı bir süre içinde tutulması;*
- *Bu süre içinde bireyin faaliyetlerin kaydında karşılaştığı güçlüklerde ona yardım edilmesi gerekir.*

## Test Dışı Teknikler

### Kendini Anlatma Teknikleri

#### Problem Tarama Listeleri

#### Problem tarama listeleri,

- *bireyin gereksinimleri*
- *kişisel sorunları*
- *sağlık*
- *bedensel gelişim*
- *benlik algısı*
- *sosyal destek sistemi*
- *okul, öğretmenler*
- *aile*
- *gelecek, meslek seçme*
- *insan ilişkileri*

gibi konularda bireyin yaşamakta olduğu sorunlar hakkında bilgi toplayan ve bireylerinin sorunlarının giderilmesi için yardım etmeyi amaçlayan bilgi toplama araçlarıdır.

## Test Dışı Teknikler

### Kendini Anlatma Teknikleri

### Problem Tarama Listeleri

#### **Bu envanterin amacı;**

Bireyin sahip olduğu önemli problemleri saptayarak bu problemlerini çözmesi için öğrenciye yardım etmek ve böylece öğrencinin bir bütün olarak gelişmesine, okula uyum sağlamasına ve akademik başarısının yükselmesine katkıda bulunmaktır

## Test Dışı Teknikler

### Kendini Anlatma Teknikleri

### Problem Tarama Listeleri

Problem tarama listeleri, o okulun özellikleri, öğrencilerin gereksinimlerini, gelişim dönemleri dikkate alarak hazırlanmalıdır.

#### **Örnek :**

İlköğretim öğrencileri için hazırlanacak problem tarama listesi yatılı lise öğrencileri için hazırlanan problem tarama listesinden farklı olacaktır.

Problem tarama listelerinde problem cümleleri 30 ile 400 arasında değişir. Ancak, 40-50' den fazla soru sorulmamalıdır.

## Test Dışı Teknikler

### Kendini Anlatma Teknikleri

### Problem Tarama Listeleri

#### **Problem tarama listesi uygulamadan önce;**

- 1) Problem tarama listesinin hangi amaç için kullanılacağı belirtilmeli ve açıklanmalıdır.
- 2) Problem tarama listelerinin hangi gruplara ve kim tarafından uygulanacağı belirlenmelidir.
- 3) Problem tarama listelerinin nerede yapılacağı belirtilmelidir.
- 4) Problem tarama listelerini uygulama süresi ve uygulama tarihi belirtilmelidir.

## Test Dışı Teknikler

### Kendini Anlatma Teknikleri

#### Anket

- Bireyin ailesi, kişisel nitelikleri, çeşitli konulara ilişkin duygu ve düşünceleri hakkında bilgi etmek amacıyla hazırlanmış yazılı sorular grubudur.
- Bu soruların neler olacağı ve soru sayısı araştırmacının amacına bağlı olarak değişmektedir.

## Test Dışı Teknikler

### Kendini Anlatma Teknikleri

#### Anket

- Anketler çok sayıda sorulardan oluşması ve kısa sürede çok sayıda kişiye uygulanarak bir çok konuda bilgi toplanması nedeniyle başta araştırmacılar olmak üzere hemen herkes tarafından yaygın olarak uygulanan bir tekniktir



## Test Dışı Teknikler

### Kendini Anlatma Teknikleri

#### Anket

- Anket sorularını hazırlamak uzmanlık işidir.
- Anketteki sorular birey hakkında bilgi toplamaya yöneliktir.
- Anket kullanılırken toplanan bilgilerin gizli tutulacağı , bilgileri amaç dışı başkaları ile paylaşamayacağı açıkça belirtilmelidir.

*Ancak bu şekilde, anketlerin dolduranlar tarafından daha ciddiyet ve samimiyetle ele alınması ve böylece doğru bilgilerin toplanması sağlanabilir*

## Test Dışı Teknikler

### Kendini Anlatma Teknikleri

#### Anket

##### Ankette dört soru sorulabilir:

- 1) **Açık uçlu sorular;** bir soru sorulur ve bireyin yazarak yanıtlaması istenir.
- 2) **Kapalı uçlu sorular:** Bir soru sorulur ve seçenekler verilir. Bireyin bu seçenekler içinden birini ya da birkaçını işaretlemesi beklenir.
- 3) **Evet hayır şeklinde yanıtlanan sorular:** Anketlerde bazı sorular evet hayır diye yanıtlanması gereken sorulardır.
- 4) **Derecelendirilmeli sorular:** Anketlerde bazı sorularda derecelendirilmelidir.

## Test Dışı Teknikler

### Kendini Anlatma Teknikleri

#### Anket

#### **Anketler;**

- 1) Gruplara uygulanabilir.
- 2) Bireylerle görüşülerek uygulanabilir.
- 3) Posta ile yollanarak uygulanabilir.
- 4) Telefon görüşmesi yaparak uygulanabilir

## Test Dışı Teknikler

### Kendini Anlatma Teknikleri

#### Anket

Anketlerde her şeyden önce, cevaplama güvenliğini ve katılma oranını yüksek tutmak için net ve yeterli bir açıklamaya gerek vardır.

Anketin kapsadığı alan ya da konu mutlaka sınırlı tutulmalıdır.

Elde hazır bulunan bilgiler tekrar tekrar sorularak ya da gereksiz sorulara yer vererek anketin hacmi genişletilmemelidir.

***Ankette çok özel ve kişisel sorulardan kaçınmalıdır.***

## Test Dışı Teknikler

### Kendini Anlatma Teknikleri

#### Envanter

Envanterler, bireyin kişilik, ilgi ve tutumlarıyla ilgili tipik davranışlarını ölçen araçlardır.

#### **Envanterlerin özellikleri;**

- 1) Envanterler objektif olarak uygulanmakta ve puanlanabilmektedir.
- 2) Envanterler ekonomiktir. Kısa sürede çok sayıda kişiye uygulanarak grupları birbirleriyle karşılaştırma olanağı sağlamaktadır. Ancak okuma yazma bilmeyenlere bireysel olarak uygulanması gerektiğinde soru sayısının çok olması nedeniyle zaman alıcıdır.

## Test Dışı Teknikler

### Kendini Anlatma Teknikleri

#### Envanter

##### **Envanterlerin özellikleri;**

- 3) Güvenilirlik katsayıları ve kapsam geçerlikleri oldukça yüksek ölçme araçlarıdır.
- 4) Envanterler bireyin belli niteliklerini ölçer, ancak ölçülen niteliğin nedenleri hakkında bilgi vermez.
- 5) Envanterlerde soruları yanıtlama biçimleri envanterin yapısına bağlı olarak değişmektedir. Bazı envanterler “evet-hayır”, bazıları derecelendirmeli, bazıları ise “en az-en çok tercih” edilen seçeneği işaretleme biçiminde düzenlenmiş olabilir.

## Test Dışı Teknikler

### Kendini Anlatma Teknikleri

#### Envanter

#### **Envanterler;**

- 1) *Kişilik Envanterleri,*
- 2) *Tutum Envanterleri,*
- 3) *İlgi Envanterleri,*



## Test Dışı Teknikler

### Kendini Anlatma Teknikleri

#### Anı Defteri

Kimi bireyler, en gizli dilek, istek, sevinç ve üzüntülerini günü gününe anı defteri diye adlandırılan deftere yazmaktadırlar.

***Anı defteri bireylerin iç dünyalarını öğrenmede, yararlı araçtır.*** Ancak, bireyin öznel ve karmaşık bir nitelik taşıyan iç dünyasının çelişkilerini yansıtmaya olasılığı bulunan anı defterinden, herkes yararlanmaya kalkışmamalıdır.

***Bu defter tam bir güven sağladıktan sonra ve bireyin izniyle uzman tarafından incelenebilir***



## Test Dışı Teknikler

### Kendini Anlatma Teknikleri

#### Toplu Dosyalar

Okulda öğrenciler hakkında elde edilen bilgilerin özetlenerek, sistemli bir şekilde kaydedildiği dosyalara toplu dosya denir.

Aslında toplu dosya Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlikte kullanılan bir teknik değil, çeşitli tekniklerle elde edilen bilgilerin özetlendiği, bir tür merkezi kayıt tutma sistemidir.

## Test Dışı Teknikler

### Kendini Anlatma Teknikleri

### Toplu Dosyalar

#### **Dosyalama sisteminin amacı;**

*“öğrencilere daha iyi yardımcı olabilmek için bu bilgileri sınıflandırıp sistemli bir şekilde özetlemek ve uygun bir yerde tutmaktır.”*

Daha sonra kullanılmak üzere saklanan bu bilgiler gerekli oldukça okul yönetimi, rehber öğretmen, sınıf rehber öğretmeni ve aile için bir arşiv olma özelliğini taşır.

## Test Dışı Teknikler

### Kendini Anlatma Teknikleri

#### Toplu Dosyalar

Toplu dosyalarda gizlilik gerektiren bilgiler yer almamalıdır.

Bireye ait tanıtıcı kişisel bilgiler, aileye ilişkin bilgiler, sağlık ve bedensel gelişim bilgileri, okula ilişkin akademik durumu içeren bilgiler, yetenek, ilgilerini içeren bilgiler, bireyin eğitsel ve mesleki planları, bireyle ilgili diğer bilgi kaynakları ve kişilere ait bilgiler yer alabilir.

## Başkalarının Kanılarına Dayalı Teknikler

### 1-Sosyometri

Bir grubu oluşturan bireylerin sosyal durumunu, birbirleri ile olan ilişki biçimlerini, grup içindeki alt gruplar, kısaca grubun gerçek görünümü ve grup bütünlüğü hakkında objektif bilgi edinmek için en güvenilir teknik gösterilir

## Başkalarının Kanılarına Dayalı Teknikler

### 1-Sosyometri

**Sosyometri uygulamasından güvenilir sonuçlar alabilmek için;**

- 1) Sosyometri uygulamasında uygulama sonuçlarının gizli tutulacağı hakkında tüm bireylere söz verilmeli ve gerçekten bu söze kesinlikle uyulmalıdır.*
- 2) Sosyometri uygulaması dostça bir hava içinde hiçbir zorlamaya dayanmadan yapılmalıdır.*
- 3) Sosyometri uygulamasından önce sınıfta ya da gruptaki üyeler birbirlerini yeterince tanımış olmalıdır.*

## Başkalarının Kanılarına Dayalı Teknikler

### 1-Sosyometri

**Sosyometri uygulamasından güvenilir sonuçlar alabilmek için;**

- 4) *Sosyometri uygulaması aynı sınıf ya da grupta belirli aralıklarla tekrarlanmalıdır. Çünkü zamanla üyeler arasındaki ilişkilerin yapısı ve biçimi değişebilir.*
- 5) *Sosyometri uygulamasından elde edilen bilgiler bireylere verilecek psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin programlanmasında dikkate alınmalı, bu bilgiler uygun bir yaklaşım biçimleri içinde bireylerle paylaşılmalıdır.*

## Başkalarının Kanılarına Dayalı Teknikler

### 1-Sosyometri

#### **Sosyometri uygulaması;**

- Yanıt kağıdına tarih, adınız ve soyadınızı açıkça yazınız. Yazdığınız isimleri kimseye göstermeyiniz, kimseyle konuşmayınız.
- Önce iyi düşününüz sonra yazınız, eğer cevap kağıdına yazabileceğiniz üç arkadaşınızın ismi, yoksa iki, o da yoksa bir kişinin ismini yazınız, hiç kimse yoksa kağıdı boş bırakınız
- Arkadaşınızın adını ve soyadını yazarken tercihlerinizi derecelere göre yapınız.
- İsteddiğiniz arkadaş, o gün sınıfta yoksa onun da adını yazınız.



## Başkalarının Kanılarına Dayalı Teknikler

### Kimdir-Bu Tekniği

- Bir sınıf ya da grup içindeki sosyal ilişkileri ortaya çıkaran ortaya çıkaran sosyometrik tekniklerden biridir.
- Kim bu tekniği grup içindeki bireyin kendi kendini nasıl gördüğünü ve diğer üyelerle nasıl bir sosyal ilişkiler içinde bulunduğunu ortaya çıkarır.
- Kim bu tekniği uygulanırken bir dizi olumlu ve olumsuz davranışlar sıralanır.



## Başkalarının Kanılarına Dayalı Teknikler

### Kimdir-Bu Tekniği

Görüldüğü gibi Kim-Bu tekniği uygulaması sosyometri uygulaması ile paralellik göstermektedir.

Ancak; Kim-Bu tekniği bireyin grup içinde kendi kendin nasıl algıladığı hakkında önemli ipuçları verirken, sosyometri grubun sosyal yapısını daha açık bir şekilde ortaya koymaktadır.

## Başkalarının Kanılarına Dayalı Teknikler

### Sosyal Uzaklık Ölçeği

Bireylerin birbirlerine sosyal kabul ya da sosyal mesafelerini belirlemeye yarayan bu araç farklı azınlık gruplara karşı tutumları ölçmek için geliştirilmiştir.

Bireylerin sosyal ilişkilerini belirlemek ve bu ilişkileri geliştirmek amacıyla kullanılabilir

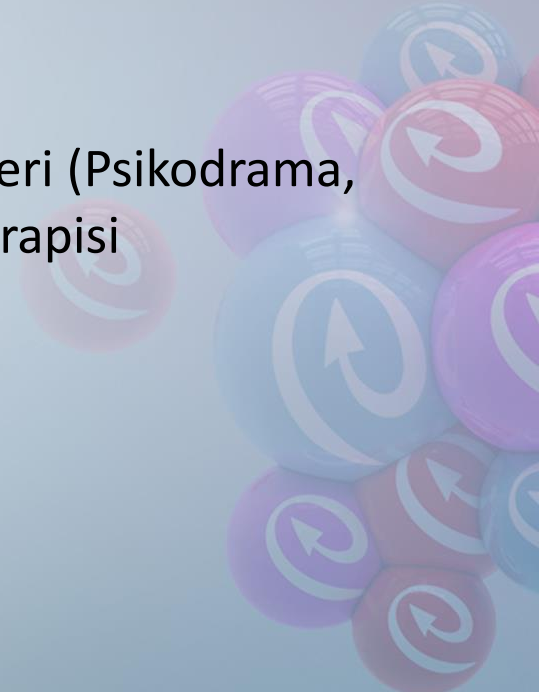
## Başkalarının Kanılarına Dayalı Teknikler

### Sosyal Uzaklık Ölçeği

- Sosyometri tekniğine benzeyen, grup içi ilişkileri belirlemeye yarayan bir tekniktir.
- Bu teknikte sınıf rehber öğretmeni sınıf listesinin karşısına beşli bir derecelendirme yapar. "1" için "en yakın" "5" için "en uzak" yazar.
- Öğrencilerden ölçeği alan kişinin kendi isminin üzerini çizdikten sonra arkadaşlarını kendilerine yakınlık ve uzaklık derecesine göre derecelendirmesini ister.
- Sınıftaki her öğrenci, diğer öğrencileri hazırlanan bu beşli derecelendirmeye göre değerlendirir.

## Etkileşime Dayalı Teknikler

- 1) Görüşme
- 2) Ev ziyaretleri
- 3) Drama ve oyun etkinlikleri (Psikodrama, Sosyodrama ve Oyun Terapisi)



## Etkileşime Dayalı Teknikler

### Görüşme

- Görüşme, bireyi tanıma çalışmalarında en yaygın olarak kullanılan bir tekniktir.
- Belli bir amaçla yüz yüze gelen iki veya daha fazla kişinin, sözel ve sözel olmayan davranış ve teknikler kullanarak yaptıkları bir etkileşim sürecidir.
- Görüşmeyi yapan kimse teknik ve beceri yönünden iyi yetişmiş olabilir, görüşme konusunda uzmanlaşmış bir kişi, de olabilir

## Etkileşime Dayalı Teknikler

### Görüşme

#### **Görüşmenin konuşmadan farkı;**

- 1) Görüşmede bilinçli olarak saptanmış bir amaç vardır. Bir amacı olduğu için görüşmenin kapsamı bu amaca yönelik bir plan ve düzen içinde yürütülür.
- 2) Görüşmeyi planlama, düzenleme ve sorumluluk görüşmeciyi yapan kişiye aittir.
- 3) Görüşme sürecinde belli bir amaç için iki kişinin bir araya gelmesi söz konusu olduğu için görüşmeler çoğunlukla rastgele değil belli bir zamanda, yerde ve sınırlı bir süre için düzenlenir.

## Etkileşime Dayalı Teknikler

### Görüşme (Görüşmenin Olumlu Yönleri)

- 1) Yüz yüze ve doğal etkileşim sürecidir. Böylelikle birey hakkında kesin ve doğru bilgi edinilir.
- 2) Kullanım alanı çok geniştir.
- 3) Görüşmede bireyin söylediklerine ve beden diline bakarak söylemedikleri veya gerisinde yatan duygu ve düşünceleri anlayabiliriz.
- 4) Görüşme tekniği okuma yazma bilmeyen bireylere de uygulanabilir.
- 5) İyi ilişkiler kurulduğu zaman görüşme ile bilgiler doğru ve eksiksiz olarak toplanabilir.

## Etkileşime Dayalı Teknikler

### Görüşme

#### **Görüşmenin sınırlı yanları**

- 1) Görüşme tekniği ekonomik değildir.
- 2) Bireyin verdiği bilgilerin doğru olduğu kabul edilmektedir.
- 3) Görüşmede taraflara uygun yer, zaman, süre belirlemek oldukça zordur.
- 4) Görüşmede elde edilen bilgiler görüşülen bireyin vermek istedikleri bilgiler ile sınırlıdır



## Etkileşime Dayalı Teknikler

### Görüşme

***Görüşme sonuçlarının kayıt edilmesi gerekir.***

Kayıt amacı ile önceden hazırlanmış araçlar ve ölçekler kullanılacağı gibi düz yazılı raporlarda düzenlenebilir.

Duruma ve kullanılan aracın niteliğine bağlı olarak, bazı bilgiler görüşme sırasında kaydedilebilir; bazı bilgilerin ise görüşmeden sonra yazılması gerekli olabilir

## Etkileşime Dayalı Teknikler

### Ev Ziyaretleri

Bireyin sosyal çevresi ve ailesiyle ilgili bilgi sahibi olmak için yapılan ziyaretlerdir.

Ev ziyaretleri ile bireyin aile ortamı hakkında bilgi toplamak, böylece onu daha iyi tanıyarak onun kendi kendisini tanımasına yardımcı olmak amacıyla yapılır.

Ev ziyaretleri sırasında uzmanlar, bireylerin ailelerinin kendilerine ilişkin planları, beklentileri, tutumları, aile bireylerinin birbirleriyle ilişkileri, günlük yaşamada gözlenebilen gelenek ve alışkanlıklar hakkında genel bir anlayış kazanır

## Etkileşime Dayalı Teknikler

### Drama ve Oyun Etkinlikleri

#### a. Psikodrama :

Bireyin grup içinde problemlerini yaşantısal olarak oyunla sergileme fırsatı vererek onun tüm duygularını ortaya koyması ve problemi hakkında daha çok bilinçlenmesi sağlaması bakımından etkili bir terapi tekniğidir

## Etkileşime Dayalı Teknikler

### Drama ve Oyun Etkinlikleri

#### a. Psikodrama :

Psikodramada bir yönetici danışman veya terapist ile grubu oluşturan danışanlar ya da izleyiciler vardır. Danışanlardan biri kendi isteği ile grup karşısında kendi problemi ile ilgili rolünü oynar.

Ancak, bu sonuçların gerçekten ortaya çıkması için psikodramayı yöneten terapistin bu konuda yeterli ve tecrübeli olması gerekir.

## Etkileşime Dayalı Teknikler

### Drama ve Oyun Etkinlikleri

#### **b. Sosyodrama :**

Bir grup bireyin bir sosyal problemle ilgili bazı rolleri paylaşarak izleyiciler karşısında gerçek hayatta olduğu gibi oynamalarıdır.

Sosyodramada her birey kendini değil, seçilen sosyal problemin içinde bir başkasının rolünü oynar

## Etkileşime Dayalı Teknikler

### Drama ve Oyun Etkinlikleri

- c. **Oyun Terapisi:** Önceden hazırlanmış bir oyun ortamında serbestçe oynarken çocukların duygu ve davranışlarının gözlem yolu ile incelenmesine yarayan bir terapi tekniğidir.

Oyun, çocuklar için kendini tanıma, kendini anlatma, düşünme ve deşarj olma aracıdır.

Aynı zamanda oyun çocuğu tanımak için bir tekniktir.

## Etkileşime Dayalı Teknikler

### Drama ve Oyun Etkinlikleri

Çocuğun gerginlik ve kaygılarını gidermede sağaltıcı bir işlev görür. Çocuk oyun aracılığıyla dünyayı anlar, ilişkilerini, geçmişi ve geleceği kavrar.

Bu nedenle oyun bir öğrenme aracıdır ve evrensel bir dildir.

Ayrıca oyun aracılığıyla çocuğun sıkıntı ve sorunları ile davranış bozukluklarını anlamak ve bu davranış problemlerini oyun aracılığıyla çözmek de mümkün olabilmektedir.

## Etkileşime Dayalı Teknikler

### Drama ve Oyun Etkinlikleri

#### Oyun Terapisi Süreci

Çocuklar duygu ve düşüncelerini oyun sürecinde oynayarak ifade edebilirler. Çocuklar isteklerini, hissettiklerini söylemede önemli güçlük yaşayabilirler.

Ancak yetişkinlerin gözetiminde çocuklara izin verildiğinde kendi iç dünyalarını, derin duygularını oyuncakları ile kendi seçtikleri malzemelerle kurdukları hikâyeciklerle çok iyi anlatırlar.



## Etkileşime Dayalı Teknikler

### Drama ve Oyun Etkinlikleri

Oyun terapisi çocukla terapist arasında kurulan aynı zamanda çocuğun oynayarak kendi iç dünyasını keşfettiği, bir ilişki süreci olarak belirtilebilir.

Bu süreç aynı zamanda terapistte çocuğun iç dünyasını, yaşantılarını ve duygularını anlama fırsatı vermektedir.

## Etkileşime Dayalı Teknikler

### Drama ve Oyun Etkinlikleri

Bu süreç içinde çocuk bu tür duygularını da kontrol etmesini öğrenmiş olmaktadır.

Ayrıca uygun terapötik sınırların konmasıyla çocuk kendini kontrol etme becerisini de geliştirmektedir.

## TEŞEKKÜRLER

---

Yrd. Doç. Dr. Hatice KUMCAĞIZ

